

Sygn. akt III CZP 58/22

UCHWAŁA

Dnia 21 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku P.C.

przy uczestnictwie A. C.

o przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej,

po rozstrzygnięciu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 stycznia 2022 r.,

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Okręgowy w O.

postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2021 r., sygn. akt II Cz (...)

"Czy na etapie wydawania orzeczenia w sprawie o przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej w trybie przepisu art. 598[6] k.p.c. możliwe jest badanie przez sąd celowości realizacji orzeczenia o odebraniu osoby z perspektywy zasady ochrony dobra dziecka?"

podjął uchwałę:

Sąd opiekuńczy, orzekając o zleceniu kuratorowi sądowemu przymusowego odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej (art. 598⁶ k.p.c.), nie bada zasadności orzeczenia podlegającego wykonaniu.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P.C. wniósł o odebranie A.C. od matki A. C., stosownie do orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 listopada 2016 r., nr R.G.: (...), utrzymującego w mocy wydane w trybie przyspieszonym orzeczenie Sądu Wielkiej Instancji w L. nr (...) w przedmiocie powierzenia mu władzy rodzicielskiej nad małoletnią A. C. oraz ustanowienia miejsca zamieszkania dziecka w miejscu zamieszkania ojca i częściowo zmieniającego to orzeczenie odnośnie do kontaktów matki z dzieckiem oraz zakazania wyjazdu dziecka z Francji bez zgody obojga rodziców. Wykonalność orzeczenia sądu francuskiego została stwierdzona w postępowaniu opartym na art. 32 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. Urz. UE L 338, s. 1) i wyrokowi temu Sąd Okręgowy w O. nadał klauzulę wykonalności. Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2019 r., I ACz (...) oddalił zażalenie uczestniczki A.C. na to postanowienie, zaś Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 listopada 2019 r., I CSK 389/19 oddalił skargę kasacyjną A. C. na postanowienie Sądu Apelacyjnego.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w B. określił zobowiązanej A.C. pięciodniowy termin do oddania małoletniej A. C. uprawnionemu P.C.

Postanowieniem z dnia 28 marca 2019 r., III Nsm (...) Sąd Rejonowy w B. oddalił wniosek o przymusowe odebranie małoletniej, a postanowieniem z dnia 4 października 2019 r., II Cz (...) Sąd Okręgowy w O. oddalił zażalenia na to postanowienie, uznając, iż zasadność podjęcia rozstrzygnięcia w trybie art. 598⁶ k.p.c., o odebraniu dziecka nie może ograniczać się do aspektu formalnego, lecz musi uwzględniać perspektywę ochrony dobra dziecka. Oddanie A. C. pod opiekę ojca po kilku latach braku kontaktu z nim byłoby sprzeczne z jej dobrem.

Wnioskodawca P.C. w dniu 10 marca 2019 r. wniósł o nakazanie kuratorowi, aby na podstawie art. 598⁶ k.p.c. odebrał małoletnią A. C., nad którą wnioskodawca ma wykonywać władzę rodzicielską.

Uczestniczka A.C. wniosła o oddalenie wniosku.

Postanowieniem z dnia 22 maja 2020 r. Sąd Rejonowy w B. oddalił wniosek.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie podważa orzeczenia o stwierdzeniu wykonalności orzeczenia sądu francuskiego, lecz nie może przejść obojętnie obok rozstrzygnięć i ustaleń dokonanych w innych postępowaniach prowadzonych z udziałem stron, w tym zwłaszcza w sprawach III Nsm (...) o wydanie dziecka na podstawie art. 6 Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 528/529) i III Nsm (...) o odebranie osoby na podstawie uznanego orzeczenia. Właściwe w tych postępowaniach sądy powoływały się na to, iż ewentualny powrót dziecka pod opiekę ojca nie może być natychmiastowy i polegać na nagłym zerwaniu więzi z matką i środowiskiem, w którym A. C. przebywa od kilku lat; należy go poprzedzić procesem odbudowy relacji małoletniej z ojcem. O rozstrzygnięciach wydanych w obu sprawach zadecydowało stwierdzenie realnej obawy zaistnienia poważnych negatywnych skutków po stronie małoletniej w razie przeprowadzenia czynności zmierzających do jej niezwłocznego przekazania ojcu, z którym od blisko pięciu lat nie ma w zasadzie żadnego kontaktu. Decyzja o odebraniu dziecka powinna uwzględniać fundamentalną zasadę obowiązującą przy realizowaniu władzy rodzicielskiej, tj. kierowania się dobrem dziecka, niezależnie od tego, czy osoba, u której dziecko przebywa, jest nieuprawniona do sprawowania bezpośredniej i stałej pieczy nad nim, a rodzicowi przysługuje władza rodzicielska w zakresie obejmującym przebywanie z dzieckiem.

W zażaleniu na postanowienie z dnia 22 maja 2020 r. wnioskodawca zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 598⁶ k.p.c. i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności na skutek odmowy wykonania prawomocnego i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności orzeczenia sądowego i rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest bezstronny.

Wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zmianę postanowienia Sądu Rejonowego przez uwzględnienie wniosku.

Uczestniczka wniosła o oddalenie zażalenia.

Przy rozpoznawaniu zażalenia wnioskodawcy na postanowienie z dnia 22 maja 2020 r. powstało zagadnienie prawne przytoczone na wstępie, które Sąd Okręgowy w O. postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2021 r. przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Okręgowy wskazał, że rodzic posiadający władzę rodzicielską nad A.C. przebywa we Francji, a A.C. w Polsce, co uniemożliwia podejmowanie wiążących decyzji co do istotnych spraw dziecka. Sądy polskie nie są władne wydać żadnych zarządzeń opiekuńczych co do osoby A.C., gdyż dziecko to zostało uprowadzone przez matkę z Francji, a w tej sytuacji nigdy jurysdykcji w sprawach opiekuńczych nie nabędą.

Sąd Okręgowy przytoczył art. 598⁶ k.p.c. i stwierdził, że istota zagadnienia sprowadza się do kwestii, czy możliwe i zasadne jest badanie przed zastosowaniem tego przepisu celowości realizacji orzeczenia o odebraniu osoby z perspektywy zasady ochrony dobra dziecka i ewentualne oddalenie takiego wniosku w razie stwierdzenia, że dobro dziecka może zostać naruszone przez wykonanie orzeczenia o jego odebraniu. Alternatywne stanowisko zakłada, że na skutek wniosku zmierzającego do wydania orzeczenia mającego podstawę w art. 598⁶ k.p.c. rozpoznaniem sądu objęte są jedynie przesłanki formalne, gdyż orzeczenie, które ma być wykonane, jako wiążące, nie może być podważane przez sąd w postępowaniu wykonawczym, a dobro dziecka i zasadność jego odebrania mogą być badane w sprawie o zmianę rozstrzygnięcia podlegającego wykonaniu, także w ramach zabezpieczenia żądania wniosku w takiej sprawie, a doraźnie przez kuratora sądowego na kolejnym etapie postępowania, stosownie do art. 598¹² § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego może dojść w postępowaniu zażaleniowym, stosownie do art. 390 § 1 w związku art. 397 § 3 k.p.c., przy czym warunkiem wstępnym jest stwierdzenie, że postanowienie

zakwestionowane przez stronę jest zaskarżalne tym środkiem. W niniejszej sprawie zażalenie wnioskodawcy dotyczy oddalenia jego wniosku o wydanie rozstrzygnięcia mającego podstawę w art. 598⁶ k.p.c. W rozważaniach na temat dopuszczalności środka zaskarżenia od tego postanowienia Sąd Okręgowy trafnie odwołał się do poglądu wyrażonego w uchwale z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 156/06 (OSNC 2008, nr 1, poz. 2), w której Sąd Najwyższy wyjaśnił, że decyduje o tym stosowany w drodze analogii art. 394 § 1 w związku z art. 767⁴ § 1 k.p.c. Uchwała zachowała aktualność w stanie prawnym obowiązującym od dnia 7 listopada 2019 r., po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 ze zm.). Zażalenie pozostało środkiem odwoławczym czyli dewolutywnym; tylko wtedy, gdy przepis tak stanowi (art. 394^{1a} k.p.c.) przysługuje ono zatem do innego składu w sądzie, który wydał zaskarżone postanowienie. W pozostałych przypadkach przysługuje do sądu drugiej instancji (zob. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2021 r., III CZP 17/20 (OSNC 2021, nr 10, poz. 64). Postanowienie zaskarżone przez wnioskodawcę jest zatem zaskarżalne zażaleniem, a Sąd Okręgowy pozostaje właściwy do jego rozpoznania.

W ujęciu historycznym orzeczenia, z których wynikał obowiązek wydania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej, podlegały wykonaniu stosownie do przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Konieczność zmiany stanu prawnego, dokonanej ostatecznie ustawą z dnia 19 lipca 2001 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 98, poz. 1069; dalej - ustawa z dnia 19 lipca 2001 r.), ustawodawca tłumaczył tym, że postępowanie prowadzone na podstawie przepisów obowiązujących przed jej wejściem w życie było nadmiernie formalne i przewlekłe. W poprzednim stanie prawnym, aby odebrać dziecko od osoby nieuprawnionej należało bowiem uzyskać postanowienie sądu wydawane po przeprowadzeniu postępowania w trybie nieprocesowym (art. 100 k.r.o.) i takie orzeczenie skierować na drogę egzekucji, a stosowanym wobec zobowiązanego sposobem jej prowadzenia było zagrożenie grzywną z zamianą na areszt (art. 1050 k.p.c.). Obowiązek uiszczenia zaliczki na koszty ewentualnego pobytu zobowiązanego w areszcie spoczywał na osobie pragnącej odebrać dziecko.

Czyniło to – jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej (III.2844) – całą procedurę mało skuteczną i pozwalało „osobie zobowiązanej do wydania dziecka na uchylanie się od wykonania orzeczenia, co w konsekwencji podważa prestiż i powagę prawomocnych orzeczeń sądowych”. Celem nowelizacji było uproszczenie postępowania i przyspieszenie momentu powrotu dziecka do osoby uprawnionej do opieki nad nim. Ustawodawca dostrzegł i tę okoliczność, że umieszczenie przepisów regulujących postępowanie w sprawach o odebranie osoby w części Kodeksu postępowania cywilnego poświęconej egzekucji formalnie zrównywało te sprawy ze sprawami dotyczącymi np. egzekucji orzeczenia o wydaniu rzeczy, co z uwagi na fakt, że postępowanie odnosi się do osób, było co najmniej niefortunne.

Postępowanie w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostających pod opieką uregulowane zostało w przepisach oddziału 5 rozdziału 2 („Inne sprawy rodzinne oraz sprawy opiekuńcze”) Działu II („Sprawy z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli”) Tytułu II Księgi II k.p.c. Jak przypominał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 156/06, w postępowaniu tym wyróżnia się fazę rozpoznawczą oraz fazę wykonawczą (realizacyjną). Faza rozpoznawcza może przebiegać według art. 598¹-598⁵ k.p.c. lub stanowić część postępowania rozpoznawczego w innego rodzaju sprawie, np. w postępowaniu opiekuńczym dotyczącym władzy rodzicielskiej, w tym w postępowaniu o zmianę rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej zawartego w wyroku orzekającym rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa, albo postępowaniu w sprawie o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa (zob. ponadto art. 598¹³).

Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571) w oddziale 5 rozdziału 2 Działu II Tytułu II Księgi II k.p.c. dodany został art. 398¹⁴ k.p.c., wskazujący jednoznacznie na to, że postępowanie uregulowane w art. 598⁶-598¹² k.p.c. ma zastosowanie także do wydania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, gdy obowiązek taki wynika z orzeczenia sądu albo innego organu państwa obcego, przy czym w tym przypadku podstawą przeprowadzenia czynności wykonawczych jest orzeczenie, którego wykonalność

została stwierdzona stosownie do art. 1150-1151² i 1151⁴ k.p.c. Wniosek, o którym mowa w art. 598⁶ k.p.c., uprawniony składa w takim przypadku do sądu, który byłby właściwy w sprawie o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

W uchwale z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 156/06 Sąd Najwyższy stwierdził, że faza wykonawcza postępowania o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej zawsze podlega przepisom art. 598⁶-598¹² k.p.c., bez względu na to, w którym postępowaniu zapadło orzeczenie o odebraniu osoby. Na tym etapie postępowania sąd postanowieniem „zleca” kuratorowi sądowemu przymusowe odebranie osoby na wniosek uprawnionego. Postanowienie w przedmiocie zlecenia kuratorowi sądowemu przymusowego odebrania osoby ma, ze względu na materię, której dotyczy oraz cel postępowania, w którym zapada, jednoznacznie charakter wykonawczy, a co za tym idzie, wydawane w nim rozstrzygnięcia nie mogą być zaliczone do orzeczeń co do istoty sprawy. Biorąc jednak pod uwagę charakter omawianego postępowania, rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o zlecenie kuratorowi sądowemu przymusowego odebrania osoby ma bardzo istotne znaczenie; decyduje o efektywności uzyskanego wcześniej orzeczenia o odebraniu osoby. Jeśli sąd prawomocnie odmówi zlecenia kuratorowi sądowemu przymusowego odebrania osoby, uprawnionemu pozostawałoby jedynie złożenie wniosku o zmianę tego postanowienia na podstawie art. 577 k.p.c. Sąd Najwyższy poddał w wątpliwość to, czy do rozstrzygnięć zapadających na podstawie art. 598⁶ k.p.c. należy stosować art. 577 k.p.c. Stwierdził, że zastrzeżenia budzi praktyka polegająca na tym, że sąd rozpatrujący wniosek zmierzający do zastosowania art. 598⁶ k.p.c. bada celowość realizacji orzeczenia o odebraniu osoby. Należy przyjąć, że orzeczenie takie jest wiążące stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. i nie może być podważane przez sąd rozpatrujący wniosek zgodnie z art. 598⁶ k.p.c. Prowadziłoby to do podważenia prawomocnych i wykonalnych rozstrzygnięć sądowych i mogło zagrażać naruszeniem „prawa do sądu” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, gdyż jego elementem jest również etap wykonawczy.

Należy dodać, że także w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka prawo do sądu zagwarantowane przez art. 6 Konwencji chroni

wykonanie prawomocnych orzeczeń sądowych, które w państwie prawa nie mogą pozostać nieskuteczne ze szkodą dla strony. Wykonanie orzeczenia sądowego nie może napotkać na przeszkody i opóźnienia; po wydaniu prawomocnego wyroku władze publiczne są zobowiązane do wykonania go w jasny i spójny sposób, w celu uniknięcia niepewności prawnej odczuwanej przez osoby, których dotyczy stosowanie prawa. W cywilnym postępowaniu wykonawczym, gdy wierzyciel i dłużnik są osobami fizycznymi, obowiązek ciążyący na władzy publicznej polega na należyтым działaniu i udzielaniu pomocy wierzycielowi w podejmowanych przez niego krokach mających na celu wyegzekwowanie orzeczenia wydanego na jego korzyść (zob. np. wyroki z dnia 3 maja 2011 r., nr 6854/07, *Apanasewicz v. Polska*, z dnia 26 września 1996 r., nr 15797/89, *Di Pede v. Włochy*; nr 24295/94, *Zappia v. Włochy*, oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1997 r., III CZP 1/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 98).

Stanowisko, za którym opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 156/06, w świetle którego sąd rozpatrujący wniosek zmierzający do zastosowania art. 598⁶ k.p.c. nie bada celowości realizacji orzeczenia o odebraniu osoby, ma oparcie także w wykładni historycznej. Przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 lipca 2001 r. o niedopuszczalności badania przez organ egzekucyjny celowości i wymagalności obowiązku wykonywanego na podstawie przepisów o egzekucji obowiązków niepieniężnych wnioskowano na podstawie art. 804 k.p.c. W postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 598¹-598¹³ k.p.c. rola sądu jest bardzo zbliżona do roli organu egzekucyjnego. Tę samą zasadę należy zatem uznać za obowiązującą w fazie wykonawczej postępowania prowadzonego na podstawie przepisów o odebraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej.

Art. 3 przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. Konwencji o prawach dziecka (Dz.U. 1991 r., nr 120, poz. 525 ze zm.), obowiązującej Polskę od dnia 7 lipca 1991 r., stanowi, że „we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka” (pkt 1); „Państwa-Strony działają na rzecz zapewnienia dziecku ochrony i opieki w takim

stopniu, w jakim jest to niezbędne dla jego dobra, biorąc pod uwagę prawa i obowiązki jego rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie za nie odpowiedzialnych, i w tym celu będą podejmowały wszelkie właściwe kroki ustawodawcze, oraz administracyjne” (pkt 2); „Państwa-Strony czuwają, aby instytucje, służby oraz inne jednostki odpowiedzialne za opiekę lub ochronę dzieci dostosowały się do norm ustanowionych przez kompetentne władze, w szczególności w dziedzinach bezpieczeństwa, zdrowia, jak również dotyczących właściwego doboru kadr tych instytucji oraz odpowiedniego nadzoru” (pkt 3 k.p.d.). Także w Konstytucji RP zadeklarowane zostało prawo żądania od organów władzy publicznej ochrony praw dziecka przed przemocą okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją (art. 72 pkt 1).

Zlecając kuratorowi czynności zmierzające do odebrania dziecka, jak o tym stanowi art. 598⁶ k.p.c., sąd zaangażowany w postępowanie wykonawcze dotyczące orzeczenia w przedmiocie opieki nad dzieckiem dąży do osiągnięcia wartości, jaką jest dobro dziecka. O tym, jaki stan rzeczy realizuje dobro dziecka, decydują bowiem ustalenia poczynione na bazie materiału dowodowego odnoszącego się do osoby dziecka i jego opiekunów, zweryfikowanego w postępowaniu rozpoznawczym, zakończonym wydaniem podlegającego wykonaniu orzeczenia. Idea dobra dziecka realizowana w fazie wykonawczej postępowania uregulowanego w art. 598¹-598¹² k.p.c. wyraża się w tym, że znajdzie się ono, tak szybko jak to w okolicznościach sprawy możliwe, pod pieczę osoby, której przysługuje władza rodzicielska i obowiązek wykonywania nad nim bieżącej pieczy, która to osoba władna jest też podejmować w stosunku do jego osoby wiążące decyzje. Nie sposób jest uznać za realizującą ideę dobra dziecka utrzymywanie stanu, w którym wydane w stosunku do jego osoby orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej i opieki miałyby pozostawać niewykonane, a dziecko miałoby przebywać pod faktyczną pieczę osoby niemającej w świetle przepisów prawa materialnego uprawnień do podejmowania decyzji co do jego osoby.

Jeżeli zdaniem osoby sprawującej faktyczną pieczę nad dzieckiem jego dobro ma przemawiać za zmianą rozstrzygnięcia w przedmiocie władzy rodzicielskiej i opieki nad nim, to do wykazania świadczących o tym okoliczności

ma dojść w postępowaniu o zmianę orzeczenia będącego podstawą wszczęcia procedury wydania dziecka, w którym to postępowaniu może dojść do zabezpieczenia roszczenia przez wstrzymanie postępowania wykonawczego, jeżeli wszczynająca je osoba zgłosi stosowny wniosek odpowiednio go uprawdopodobniając. Sąd rozpoznający taki wniosek może, badając sytuację dziecka i jego dobro, zabezpieczyć postępowanie przez wstrzymanie postępowania o wydanie dziecka. W aktualnym stanie prawnym tylko w ten sposób można doprowadzić do zrealizowania celów, o których Sąd Najwyższy wypowiedział się w uchwale z 18 lipca 1969 r., III CZP 44/69 (OSNC 1970, nr 1, poz. 4), w której stwierdził, że „Sąd opiekuńczy może oddalić wniosek matki o odebranie dziecka od osoby nieuprawnionej, jeżeli dobro dziecka przemawia przeciwko uwzględnieniu tego wniosku; obowiązany jest jednak w takim wypadku wydać jednocześnie zarządzenie co do ograniczenia władzy rodzicielskiej przez pozostawienie dziecka u osoby, u której ono się znajduje”, zaś w uzasadnieniu wyraził pogląd, że „Względ na dobro dziecka nie pozwala bowiem na to, by istniała rozbieżność pomiędzy stanem prawnym, jaki wynika z nieograniczonej władzy rodzicielskiej, a zalegalizowanym orzeczeniem sądu opiekuńczego stanem faktycznym, wyrażającym się w pozostawieniu dziecka - wbrew woli rodzica - poza jego domem”. Pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w tej uchwale, aktualny także obecnie, oznacza, że to w postępowaniu rozpoznawczym (w stanie faktycznym, którego dotyczyła uchwała, prowadzonym na podstawie przepisów prawa materialnego - art. 95 § 3 i art. 100 k.r.o. i ewentualnie także art. 109 k.r.o. oraz prawa procesowego - art. 568-584 k.p.c.) ma dojść do uregulowania kwestii opieki nad dzieckiem, władzy rodzicielskiej nad nim i ewentualnie określenia sposobu wykonywania kontaktów z dzieckiem przez rodziców dążących do odbudowania zerwanych więzi z dzieckiem. Nie jest dopuszczalne oddalenie wniosku zmierzającego do przeprowadzenia postępowania wykonawczego mającego na celu uzgodnienie stanu faktycznego dotyczącego dziecka ze stanem prawnym (wynikającym albo z przepisów o tym, komu przysługuje władza rodzicielska i związane z nią prawo i obowiązek sprawowania pieczy nad nim, albo z orzeczenia wydanego w postępowaniu rozpoznawczym, w którym rozstrzygnięto o władzy rodzicielskiej i opiece nad dzieckiem) bez jednoczesnego ustalenia

sytuacji prawnej dziecka w postępowaniu rozpoznawczym, uwzględniającym ewentualne zmiany stanu faktycznego co do dziecka i jego relacji z opiekunami prawnymi i faktycznymi. Okoliczności wskazane w powołanych przez Sąd Okręgowy postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999 r., III CKN 1228/98 (Prok. i Pr. 2000, nr 1, poz. 37) oraz z dnia 5 maja 2000 r., II CKN 765/00 (niepubl.), podlegają zatem badaniu w postępowaniu rozpoznawczym co do władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem, a nie w postępowaniu wykonawczym.

W celu doraźnego zabezpieczenia interesów dziecka ustawodawca w art. 595¹² § 2 k.p.c. przewidział podstawę ku temu, by działający na zlecenie sądu kurator sądowy, stwierdziwszy, że skutek wykonania orzeczenia miałoby doznać poważnego uszczerbku dobro dziecka, wstrzymał się z wykonaniem orzeczenia do czasu ustania zagrożenia, chyba że wstrzymanie wykonania orzeczenia stwarza poważniejsze zagrożenie dla tej osoby. Regulacja ta ma charakter wyjątkowy, pozwala ona nieco uelastyczyć przebieg czynności wykonawczych zmierzających do odebrania dziecka od osoby, która nie ma uprawnienia i obowiązku wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem. Wstrzymanie się z wykonaniem orzeczenia z powołaniem się na art. 595¹² § 2 k.p.c. nie może jednak prowadzić do utrwalenia stanu faktycznego sprzecznego z rozstrzygnięciem w przedmiocie władzy rodzicielskiej i pieczy nad dzieckiem, gdyż taki właśnie stan godzi w dobro dziecka.

Osobną kwestią jest, że w stosunkach między stronami niniejszego postępowania stwierdzenie zarówno tego, czy w przedmiocie opieki nad A.C. ma jurysdykcję krajową sąd francuski czy polski, wymaga przytoczenia kolejno wydanych orzeczeń w tym przedmiocie i przeanalizowania przesłanek oraz skutków ich wydania, a tego Sąd Okręgowy przed sformułowaniem pytania na gruncie art. 598⁶ k.p.c. nie uczynił, chociaż stanowczo sformułował tezę, że sądy polskie nie mają i nie nabędą jurysdykcji krajowej w sprawie władzy rodzicielskiej i opieki nad A.C.. Dopiero po przeprowadzeniu takiej analizy możliwe będzie zajęcie

stanowiska co do tego, przed którym z sądów i w jakim postępowaniu miałyby dojść do zmiany rozstrzygnięcia będącego przedmiotem wykonania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzeczono jak w sentencji.